

Fenyvesi Ottó

Andreas ante portas

Nagy András tiszteletére

A Somlót először egy autó ablakából láttam,
felhők övezték, monumentális volt,
suhantunk valahonnan valahová,
keletről nyugatra, Ajkától Iszkáz felé,
vagy Lajos napra, Veszprémből Hetyére,
Berzsenyi Dániel szülőfalujába,
a Ság-hegy és a Kis-Somló irányába?
Kacér napsugarak táncoltak a szélvédőn.

Szelek szárnyán érkeztünk délről.
Boldog békeidők, szétszórt bennünket
a sors. Csupa kérdőjel az élet, ki-be
járnak belőle a lények. A mennyek kapuja
mindig nyitva. Végezzük dolgunkat.
Jöttünk betyárnak, Bakony erdő mélyére.
Üzekedő barmok alatt dübögött a föld,
homlokunkon vagyon felkelő fényes nap.

A Somlót először egy autó ablakából láttam,
még nem ismertem az utat, rohantam,
mentem ismeretlen falvakon keresztül,
piciny falvak, fogyatkozó lakossággal.
Az út mentén kopott kereszttek.
Zavaros, kacskaringós idők voltak,
haladtunk befelé, énünk mélyére: versek
dübörögtek, gyakran hangnemet váltottak.

A Somlót először egy autó ablakából láttam.
a kanyargó útra figyeltem, egyszer csak
elém tárult a hatalmas hegy látványa:
a monda szerint egy óriás poggyásza vala,

FENYVESI OTTÓ (1954) az MTA VEAB szervezőtitkára. A Balaton északi partján, Lovason él.
Legutóbbi kötete: *Halott vajdaságokat olvasva* (zEtna, 2017).

az út mellé letette, majd fejvesztve hátrahagyta.
És láttam a vörösiszap-tározó falát is,
az ipari mű-szörnyet, mely később leomlott,
de az egy másik szövegkörnyezet.

A Somlót általában autó ablakából láttam,
a szélben reszkető bokrok mentén.
A hegy csúcsán, a felhők felett fekete
paripák harapdálták szájukban a vasat.
És hallani véltük a harmatot gyűjtő
boszorkányok halk sóhaját is, mert
keblükben újraéled a nyár utáni vágyakozás.
A képzelet olykor messzire elsodor.

A Somlót általában autó ablakából láttam.
Andrással gyakran mentünk Iszkázra,
szelek szárnyán suhantunk. Születés
és halál között, felhő és eső sodródott
fölöttünk, nedvesen lengtek a fák koronái,
napfény nem csillogott a leveleken,
a kökényesben patak csörgedezett.
Némán suhantunk a Somló mellett.

Dalt dúdoltam magamban, melyet
valahol, valamikor hallottam:
nálunk, Bácskában nincs domb,
hegy az meg végképp nincs,
nincs a létnek értelmet adó magaslat,
csak sík vidék, ama sík, melyről
a legnagyobbak énekeltek.
A bal félteke ismétli önmagát.

Fényképnegatívok a múltból:
András a zsúri élén; falhoz
támasztott ostor; a kapu előtt
András áll: Andreas ante portas.
S bort ittunk jócskán. Ahogy ő
mondta volt: somlait. Juhfarkot,
magyarrá lettek tőle avarok, besenyők
és szlávok. Jó volna befejezni a motívumot.

Újabb negatív: megint tavasz van,
András lobogó tekintetének fényében,
majdnem minden úgy, mint régen, Lázár
Ervinnel és Vathy Zsuzsával zsúriztunk,
hallgattuk a szép, szomorú verseket.
Körülvett bennünket annyi kioltott
fényű csönd, a hegy körül felcsillanó
ludvérc. Kössük össze a régit és mostanit.

Újabb negatív: az iszkázi ház udvarán
a két Istvánnal, Ághgal és Dukaival,
a Somló csúcsa felé tekingetünk.
Sütkérezünk a tavaszi napsütésben,
hallgattuk a kidöntött fák suttogását.
Mert bennünk szunnyadtak a halott
férfiak és nők, mind, bennünk őseink:
Balassák, Dukaik, Vassok és Nagyok.

Egykor törököt vertek, borjakkból a falu
bikáit nevelték, vagy szőlőt termesztettek.
Mintha tovább éltük volna a megszakadt
életeket. Somlait kortyoltunk, és elegünk
volt a klasszika-filológia szépségeiből.
Ideiglenes és véletlen volt minden,
a hegy sziklás teteje felé tekingettünk,
melyet autó ablakából láttam először.

A bolgár szobában ültünk Andrással,
lobogó tekintetének fényében.
Hűsöltünk kicsit, míg Ágh Pista
a fűben táncoló csikó nyomát kereste.
Aztán szemerkélni kezdett az eső,
átmentünk a faluházba, ahol Valja
Balkanszkat hallgattuk, kinek énekét¹
a Voyager viszi a Naprendszeren túlra.

Futkosott hátunkon a hideg,
ahogy a bolgár énekesnő,
Valja Mladenova Balkanszka
rodopei torkából – a pisztrángos

1 Izlel e delio hajdutin (<https://www.youtube.com/watch?v=jnxUYsf6GuUI>)

patak frisségével – feltörték a hangok,
szertelenül áramlott belőle az őserő.
Elmentek a fiúk betyárnak, hajduknek,
balkáni, rodopei Robin Hoodnak.

Szelek szárnyán érkeztünk.
Néztük a Somlót, körbeautóztuk
az óriás hátrahagyott puttonyát.
És álltunk, vesztegeltünk az ajkai
bányászok kaszinója előtt is,
bólogattak felénk a kapu előtti fák,
madarak tavaszi dala szólt, a levegő
tele volt a termények illatával.

Állatokon és növényeken merengtünk,
a világ szövedékének bonyolultságán:
Isten ajándékait leltároztuk. A tavasztól
búcsúztunk éppen, a költészet napjától,
Nagy Lászlótól, aki csődörccsikóvá
akart változni gyermekkorában.
Messze voltunk még ama síktól,
a létnek értelmet adó mélyföldtől.

Hosszú, reményteli életre készültünk,
amibe sok minden belefér, egyedi színek
és különös hangok. Az idő hamut havazott,
hátunk mögül valami hiányzott. Még egyszer:
Andreas ante portas. András szívet karcolt
a rajzlapra, aszályt, ínséget, kolerát és
egy keresztet, melyre a pléhkrisztusokat
olykor az út mentén kiszögezik.